

K
A
S
V
U

TÄÄLLÄ KASVU
ON LUONNONVOIMA

KUOPIO

Uusi hallitusohjelma kaupunkipolitiikan näkökulmasta

Strategiajohtaja Sirpa Lätti-Hyvönen
Kaupunginsihteerien opintopäivät 29.-30.8.2019 Kuopio

Tiivistettyjä kommentteja hallitusohjelmasta (Lähde: Yle)

- Kokoomukselta tyly kuittaus hallituksen ohjelmaan: Hiekalle rakennettu huvila
- Perussuomalaisilta täyslaidallinen: Enteilee Suomen konkurssia
- Kristilliset: Hallitusohjelmassa kestämatön määrä toiveajattelua
- Eläkkeensaajien Keskusliitto: Hallitusohjelma luo toivoa paremmasta
- Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö (SAK) kiittelee hallituksen linjaa
- Rakennusteollisuus näkee ohjelman siltana yli laskevan suhdanteen
- Kuntatyönantajat positiivisina
- Akava: Tulevaisuuspanostukset jäävät riittämättömiksi
- Lukiolaisten liitto pöyristyi pakollisen yo-ruotsin paluuta
- Opetusalan järjestö kehuu ohjelmaa suunnanmuuttajaksi
- Ammattiin opiskelevat: Ohjelma edistää amisten hyvinvointia
- Veronmaksajat: Ankea kokonaisuus
- Ruusuja ja risuja Keskuskauppakamarilta
- PAM:n puheenjohtaja Ann Selin pitää uuden hallituksen suuntaa hyvänä
- Kaupan liitto kaipaa konkretiaa
- Lääkäriliitto iloitsee perusterveydenhuollon vahvistumisesta
- Suomen mielenterveys ry kiittelee
- Naisjärjestöt tyytyväisiä
- Kehitysjärjestöt: Kestävä kehitys näkyy historiallisesti

HIEKALLE RAKENNETTU HUVILA

TOIVEAJATTELUA

ANKEA KOKONAISUUS

LUO TOIVOA PAREMMASTA
POSITIIVINEN KOKONAISUUS

SUUNNANMUUTTAJ
A – HYVÄ SUUNTA

KAIPAA KONKRETIAA

Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta

Pääministeri Rinteen hallitusohjelma 2019

- Erittäin laaja ja lupauksia antava kokonaisuus, joka kaipaakin konkretisointia
- Kaupungit ja kaupunkipolitiikka näkyy vahvasti, tunnistetaan erilaiset alueet (viisi kategoriaa)
 - Elinvoimainen ja sosiaalisesti vahva Suomi rakentuu metropolialueen, kasvavien kaupunkiseutujen ja maaseudun yhteisestä menestyksestä.
 - Huolehditaan elämisen ja yrittämisen edellytyksistä koko Suomessa monimuotoisesti alueiden ja kaupunkien tarpeet huomioon ottaen: metropolialue, yli 100 000 asukkaan suuret kaupungit ja yliopistokaupungit, keskisuuret maakuntakeskusten kaupunkiseudut, seutukaupungit sekä harvaan asutut alueet.

C21 kaupunkien tavoitteet hallitusohjelmalle

- Tulevaisuuden kaupunkipolitiikka toteutuu kaupunkivetoisesti ja valtion ja kaupunkien väliseen sopimukselliseen kumppanuuteen perustuen.
- Valtion ja kaupunkien kumppanuutta ilmastonmuutoksen torjunnassa ja kestäväen kehityksen edistämisessä vahvistetaan. Kaupunkien itsehallintoon kuuluva kaavoitusvalta on ehdoton edellytys globaaleihin haasteisiin sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin vastaamiseksi.
- Kaupunkien kansallista ja globaalia saavutettavuutta vahvistetaan. Nopeiden raideyhteyksien kehittäminen suurimpien kaupunkien välillä mahdollistaa osaltaan myös kestäväen kasvun haasteisiin vastaamisen.
- Kaupungeilla säilytetään laajat innovaatio-, korkeakoulu- ja elinvoimapolitiikkaan, kasvupalveluihin, työllisyyden edistämiseen ja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät sekä huolehditaan, että kaupungeilla on näiden tehtävien toteuttamisen edellyttämät resurssit.
- Suurilla kaupungeilla on oltava riittävät taloudelliset toimintaedellytykset vastata kaupunkispesifeihin tulevaisuuden haasteisiin. Rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmät vahvistavat ja tukevat kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

Valtion ja kaupunkien välinen kumppanuus

Kaupunkien tavoite

Tulevaisuuden kaupunkipolitiikka toteutuu kaupunkivetoisesti ja valtion ja kaupunkien väliseen sopimukselliseen kumppanuuteen perustuen

Suomen menestystä rakennetaan alueiden ja kaupunkien vahvuuksien ja erityispiirteiden ympärille eri toimijoiden yhteistyöllä

- Huolehditaan elämisen ja yrittämisen edellytyksistä koko Suomessa monimuotoisesti alueiden ja kaupunkien tarpeet huomioon ottaen: metropolialue, yli 100 000 asukkaan suuret kaupungit ja yliopistokaupungit, keskisuuret maakuntakeskusten kaupunkiseudut, seutukaupungit sekä harvaan asutut alueet.
- Tunnistetaan erityisesti metropolialue ja suuret kaupungit koko maan kannalta strategisesti merkittävinä kasvun ja kestävän kehityksen alueina
- Laaditaan kansallinen kaupunkistrategia
- Luodaan alue- ja/tai teemälähtöisesti sopimusperustaisuuteen ja kumppanuuteen perustuva (aluekehityksen) toimintamalli, joka vastaa kunkin alueen erityispiirteisiin.
- Metropolialueen ja suurten kaupunkien MAL-sopimuksia jatketaan ja pidennetään niiden kesto 12 vuoteen. MAL-sopimuksia on mahdollista laajentaa uusille yli 100 000 asukkaan kaupunkikeskuksille.

Kaupunkien globaali ja kansallinen saavutettavuus

Kaupunkien tavoite

Kaupunkien kansallista ja globaalia saavutettavuutta vahvistetaan. Nopeiden raideyhteyksien kehittäminen suurimpien kaupunkien välillä mahdollistaa osaltaan myös kestävä kasvun haasteisiin vastaamisen.

- Perusväylänpitoon tehdään parlamentaarisen työryhmän esityksen mukaan vuodesta 2020 eteenpäin 300 miljoonan euron vuosittainen tasokorotus.
- Hallituksen kesäkuun 2019 lisäbudjetti, jossa käynnistetään merkittäviä liikennehankkeita
- Väyläverkoston kokonaiskuva kootaan ja arvioidaan laaja-alaisesti. Kokonaiskehittäminen linjataan osana parlamentaarisen työryhmän esittämää 12-vuotista valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa
- Liikennepolitiikan näkökulmasta asetetaan reunaehdot hankeyhtiöille ja suhde infran omistamiseen
- Hallitus pääomittaa Pohjolan Rautatiet Oy:tä tarpeen mukaan ja käynnistääkseen rataverkon kehittämishankkeet (päärata, Hgistä länteen rata, Hgistä itään rata) niiden täyttäessä määritellyt perusteet.
- Toteutetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma. KÄPY-suunnitteluun ja hankkeiden edistämiseen varataan 41 miljoonaa euroa 2020–2022
- Joukkoliikennetuki ja joukkoliikenteen ostot saavat ilmastoperusteisen tasokorotuksen, vuosittain 20 miljoonaa euroa.
- Lainsäädäntö: tiemaksut, ruuhkamaksut

Maankäyttö, kaavoitus ja asuminen

Kaupunkien tavoite

Valtion ja kaupunkien kumppanuutta ilmastonmuutoksen torjunnassa ja kestävän kehityksen edistämisessä vahvistetaan. Kaupunkien itsehallintoon kuuluva kaavoitusvalta on ehdoton edellytys globaaleihin haasteisiin sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteisiin vastaamiseksi.

- Viedään MRL:N uudistus loppuun parlamentaarisessa valmistelussa.
- Kuntien kaavamonomoli ja kaavahierarkia säilytetään, kaavaprosessin sujuvuutta edistetään ja kuntien maapolitiikkaa vahvistetaan.
- Edistetään kunnissa rakentamisen luvissa ja ilmoituksissa yhden luukun periaatetta ja sähköistä asiointia.
- Edistetään ARA-asuntokannan perusparannuksia ja energiaremontteja ottamalla käyttöön korkotukilainaan sidottu perusparannuksen käynnistysavustus, jonka ehtona on energiatehokkuuden parantaminen. Avustuksen enimmäissuuruus on 4 000 euroa asuntoa kohden.
- Tuetaan kestävää kaupunkikehitystä ja lisätään asuntorakentamista kasvavilla kaupunkiseuduilla
 - Jatketaan valtion ja suurten kaupunkiseutujen kumppanuutta kaupunkikehityksessä Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksin ja vahvistetaan niiden sitovuutta.
 - Valtion tukemaa kohtuuhintaista ARA-asuntotuotantoa lisäämällä täydennetään markkinaehtoista ja yksityistä asuntotarjontaa sekä tasataan suhdanteita. Laajennetaan pitkän korkotuen käynnistysavustukset kaikille MAL-sopimusalueille. Puurakenteiseen ARA-asuntotuotantoon korotettu käynnistysavustus.
 - valtion pitkällä korkotuella rakennettavien asuntojen uudistuotannon määräksi tulee vähintään 10 000 uutta asuntoa
 - Asunottomuuden poistotavoite osaksi MAL-sopimuksia
- Vahvistetaan alueellisten keskuskaupunkien ja maakuntakeskusten ympärille muodostuvaa kasvua edistämällä useamman kuntien yhteistä strategista kaavoitusta, vahvistamalla toimivia joukkoliikenteen ratkaisuja sekä asukkaiden joustavia palveluita.

Innovaatio-, koulutus- ja elinvoimapolitiikka

Kaupunkien tavoite

Kaupungeilla säilytetään laajat innovaatio-, korkeakoulu- ja elinvoimapolitiikkaan, kasvupalveluihin, työllisyyden edistämiseen ja maahanmuuttajien kotouttamiseen liittyvät tehtävät sekä huolehditaan, että kaupungeilla on näiden tehtävien toteuttamisen edellyttämät resurssit.

- Huolehditaan elämisen ja yrittämisen edellytyksistä koko Suomessa, mutta korostetaan erityisesti metropolialueen ja suurten kaupunkien roolia kasvun ja kestävän kehityksen alueina
- Alue- ja /tai teemalähtöinen sopimusperustainen ja kumppanuuteen perustuva (aluekehityksen) toimintamalli, joka vastaa kunkin alueen erityispiirteisiin. Alueellisen sopimuskokonaisuudet ovat osa ekosysteemipolitiikan ja kasvuohjelman kokonaisuutta (toimintamalli tarkentuu aluekehityspäätöksen yhteydessä v.2019)
- Kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Työllisyyspalveluiden järjestäminen ja toteuttaminen voidaan sopimuksella antaa yhden tai useamman kunnan tehtäväksi kuntien kanssa tehtyjen sopimusten pohjalta. Toimeenpanon tueksi säädetään tarvittaessa erillislainsäädäntö.
- Yliopistokaupunkien kanssa luodaan erilliset ohjelmat/sopimukset julkisen ja yksityisen TKI-rahoituksen strategisesta kohdentamisesta globaalisti kilpailukykyisten ekosysteemien vahvistamiseksi.
- Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen määrärahojen indeksikorotukset palautetaan.
- Kunnat saavat ammatillisen koulutuksen lisäopettajien palkkaamiseen yhteensä 235 milj.€ viidelle vuodelle.
- Korotetaan oppivelvollisuusikä 18 ikävuoteen. Toisen asteen koulutuksen maksuttomuus.

Kaupunkien taloudelliset toimintaedellytykset

Kaupunkien tavoite

Suurilla kaupungeilla on oltava riittävät taloudelliset toimintaedellytykset vastata kaupunkispesifeihin tulevaisuuden haasteisiin.

Rahoitus- ja valtionosuusjärjestelmät vahvistavat ja tukevat kaupunkien taloudellisia toimintaedellytyksiä.

- Laaditaan kuntien tilanteesta kokonaisvaltainen tuoreimpiin tietoihin pohjautuva arviointi syksyllä 2019.
- Kuntien tehtävät rahoitetaan kestävästi kuntien omilla verotuloilla sekä oikeudenmukaisella ja riittävällä valtion tuella.
- Väliaikaiset valtionosuusleikkaukset kunnille päättyvät 2020.
- Valtionosuusjärjestelmää tulee tarvittaessa kehittää niin, että se ottaa huomioon paremmin alueiden tarpeet ja erityispiirteet.
- Kuntien tehtäviä ja velvoitteita vähentävät, lisäävät tai laajentavat toimenpiteet sekä kuntatalouteen vaikuttavat veroperustemuutokset kompensoidaan nettomääräisesti muuttamalla valtionosuuksia ja tai vastaavaa kiinteää määrärahaa 100-prosenttisesti taikka poistamalla muita tehtäviä ja velvoitteita
- Tuetaan kuntien yhteistoimintaa elinvoiman turvaamiseksi ja palveluiden järjestämiseksi. Kannustetaan kuntarakenteen vapaaehtoiseen tiivistämiseen taloudellisia esteitä poistamalla.

C21 kaupunginjohtajat: Hallitusohjelman konkretisoinnissa tarvitaan kaupunkia (12.6.2019)

- Toteutus edellyttää tiivistä kumppanuutta hallituksen ja maan suurimpien kaupunkien välillä
- Kaupunkilähtöistä kaupunkipolitiikkaa – kaupunkien erilaisuuden tunnistaminen
- Positiivista: Kirjaukset asuntopolitiikasta, kaupunkien ja valtion välisen sopimuksellisen yhteistyön lisääminen, kuntien rooli työllisyyspalveluiden järjestäjänä
- Huolenaiheena: Kuntatalouden kestävyys ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus

KUOPIO

YH

T

E

S

TY

Ö

TÄÄLLÄ YHTEISTYÖ
ON LUONNONVOIMA